

KRISTDEMOKRATISKA
STUDENTFÖRBUNDET

Högskolepolitiskt handlingsprogram

Antaget vid kongressen 2014
Fyrisskolan, Uppsala

Innehållsförteckning

1 Den kristdemokratiska idétraditionen	2
<i>Syskonskapstanken</i>	3
<i>Ofullkomlighetstanken</i>	3
<i>Personalismen</i>	4
<i>Förvaltarskapstanken</i>	4
<i>En personalistisk människosyn</i>	5
2 Den högre utbildningens och forskningens roll i samhället	6
3 Den högre utbildningens och forskningens organisation.....	6
3.1 <i>Självständiga universitet</i>	6
3.2 <i>Flexibla högskolor</i>	7
3.3 <i>Frihet från politisk styrning</i>	7
4 Studenternas ekonomiska situation	8
4.1 <i>Studiemedel</i>	8
4.2 <i>Fribeppet</i>	8
4.3 <i>TV-avgiften</i>	9
4.4 <i>Bostäder</i>	9
5 Kvalitet inom den högre utbildningen	11
6 Avslutning	12

Kristdemokratiska Studentförbundet

Box 2373, 103 18 Stockholm

info@kdstudent.se

1 Den kristdemokratiska idétraditionen

Kristdemokratiska Studentförbundets (KSF) högskolepolitiska handlingsprogram tar sin utgångspunkt i den kristdemokratiska ideologin, en politisk filosofi som har sin idéhistoriska grund i Thomas av Aquinos syntes mellan kristen tradition och Aristotelisk filosofi. Denna idétradition utgör grunden för den kristdemokratiska rörelsen som under 1900-talet växte fram till att bli en stark, internationell politisk aktör. Kärnan i den kristdemokratiska filosofin är det naturrättsliga tänkandet och den personalistiska människosynen. Utgångspunkten är det okränkbara människovärdet och en politik som syftar till att ge människor möjlighet att uppleva goda värden såsom liv, hälsa, gemenskap, värdighet, frihet, sanning, kunskap etcetera.

Kristdemokratin strävar efter att ha en helhetssyn på människan, en syn där hon inte bara har fysiska eller materiella behov utan även själsliga och andliga sådana. Grundläggande är tanken om människan som en gemenskapsvarelse. Det vill säga att vi är enskilda och unika människor, men att vi behöver leva i gemenskap med andra för att kunna utvecklas och må väl. Detta står i kontrast till den individualistiskt färgade människosyn som ligger till grund för liberalismen, där man fokuserar för ensidigt på individens frihet. Det står även i motsats till den kollektivistiskt fokuserande människosyn som är grunden för socialismen, där man sätter kollektivets goda framför den enskilda människan. Ingen av dessa ideologier inser betydelsen av de små naturliga gemenskaperna, något som den kristdemokratiska filosofin betonar.

Syskonskapstanken

Syskonskapstanken kan sammanfattas med den gyllene regeln, som säger att ”allt vad ni vill att människor ska göra för er ska ni också göra för dem”. Vi är alla syskon, och har ett ansvar att hjälpa och stödja varandra. KSF betonar det personliga ansvaret för att kunna skapa en mer rättvis ordning, nationellt och internationellt. Våld och ofred härskar när människor förvägras ett värdigt liv och där vissa grupper förtrycks. Vi kan inte se på när så sker utan måste göra allt vi kan för att få en fredlig och rättvis värld. Den kristna människosynen betonar vårt ansvar för varandra. Solidaritet är ett uttryck för människans sociala natur och följer av budet om kärlek till din nästa. Solidariteten motiveras av principen om människovärdet. Målet att skapa ett värdigt liv för alla människor förpliktigar oss till solidariska handlingar. Solidariteten måste främst rikta sig till dem som inte kan företräda sina egna rättigheter. Även om det personliga ansvaret är viktigt finns det dock situationer när de privata insatserna inte längre räcker till, där samhälle och stat måste träda in. Solidariteten måste alltid syfta till hjälp till självhjälp och inte skapa orättfärdiga beroendesituationer.

Ofullkomlighetstanken

Ofullkomlighetstanken innebär att människan är bärare av såväl gott som ont. Att fela är något typiskt mänskligt. Det går därför inte att utforma något perfekt politiskt välfärdssystem. Vi människor måste få tillåtas att misslyckas. KSF avvisar därför de ideologier som menar sig ha patent på det perfekta samhället eller den perfekta politiken.

Insikten om att inget politiskt parti kan stå för den kompletta sanningen ger en ödmjuk inställning till politikens möjligheter. Den mänskliga ofullkomligheten medför ett behov av en balansskapande maktindelning i samhället mellan den lagstiftande, styrande och dömande makten. Därmed motverkas maktfullkomlighet, auktoritärt beteende och diktatoriskt styre.

Personalismen

Vi ser varje människa som en person och vår människosyn kallas därför ”personalism”. Detta innebär att människan är en gemenskapstörstande samhällsmedborgare, av ande, kropp och själ. Samhället måste vara inrättat så att det djupaste mänskliga inte undertrycks. Människan måste ha någonting att leva av, men också någonting att leva för. Människans andliga behov kan ta sig olika uttryck, i ett sökande efter mål och mening i livet, i en personlig livsåskådning. Personalismens tanke med samhället är att det bör vara en gemenskap där personer kan trivas och utvecklas med stöd från varandra. Kristdemokratin menar att människor står i beroendeställning till varandra, vilket står i kontrast till den radikala individualismen, som förutsätter att individen ensam alltid kan kalkylera olika handlingars konsekvenser. Vi kristdemokrater menar att människan ska ha frihet att forma sitt personliga liv, men detta måste ske med ansvar och hänsyn gentemot omgivningen. Till skillnad mot kollektivismen så säger personalismen alltså att gemenskapen finns till för dess medlemmars välbefinnande och utveckling. Kollektivisterna menar att människan finns till för kollektivet och att det bara är som en del i detta kollektiv som hon kan förverkliga sig själv. För att uppnå detta kollektiva tänkande bör andra strukturer, till exempel familjen, slås sönder. Detta strider mot personalismens grundtanke om nära, utvecklande gemenskap i en liten grupp. Kristdemokratin menar i stället att dessa små naturliga gemenskaper ska stärkas.

Subsidiaritetsprincipen

Subsidiaritetsprincipen innebär att alla beslut ska tas på lägsta möjliga effektiva nivå. I praktiken innebär det att vad en familj eller kommun bäst kan besluta om ska en i teknisk mening högre institution som staten eller EU inte lägga sig i. Beslut får endast flyttas från enskilda personer och mindre gemenskaper i de fall de inte längre klarar av sina uppgifter. De uppgifter som medborgaren kan utföra ensam, i familjen och i frivilligt samarbete med andra ska förbehållas denne. Subsidiaritetsprincipen innebär även att de större gemenskaperna har ett ansvar när medborgare eller mindre gemenskaper inte längre kan klara av sina uppgifter. Samarbetet blir då stödjande, subsidiärt, istället för styrande. Samtidigt poängterar principen att beslut ska tas på lägsta möjliga effektiva nivå. Därför kan beslut även behöva flyttas upp till en högre gemenskap för att få större effekt. Detta gäller till exempel miljö- och fredsfrågor och andra samarbetsfrågor så som bekämpning av internationell brottslighet. Grundprincipen är dock att allt ”flyttande” mellan beslutsnivåer sker nerifrån och upp. Utgångspunkten är alltså den enskilde personen och den lilla gemenskapen.

Förvaltarskapstanken

Människan har ett personligt och gemensamt ansvar för skapelsen, såväl för vår egen generation som för kommande generationer. Inom kristdemokratin kallar vi detta för förvaltarskap - att bruka istället för att förbruka. Förvaltarskapet – ansvaret – sträcker sig bortom alla nationsgränser och gäller de egna personliga resurserna, materiella värden, såsom miljö- och naturresurser samt andliga och kulturella värden. Vi måste ta ett långsiktigt hänsynstagande till naturen, syftande till att ge bästa möjliga levnads-villkor både för nuvarande generationer och kommande. Förvaltarskapstanken innebär också ett ansvar att förvalta samhällets resurser. Därför kan förvaltarskapstanken även användas på ekonomi och vår sociala miljö - att vårda relationer, att trygga värdigheten för gamla och sjuka i framtiden och att inte belasta framtida generationer med skulder. Samhället nollställs inte med varje ny generation. Tvärtom har den nya generationen ett ansvar att respektera och förädla den natur, de traditioner och den kunskap tidigare generationer efterlämnat i den mån dessa är av godo. Förvaltarskapstanken måste bli en led-stjärna i allt politiskt arbete på alla nivåer för att bygga en gemenskap i harmoni med vår känsliga omgivning.

En social marknadsekonomi

KSF tror på människans förmåga och vilja att utvecklas, men vi inser också att människan kan komma att behöva sociala insatser. En fungerande kombination av frihet och trygghet är en grundläggande utgångspunkt för KSF, ett behov som bäst möts genom en social marknadsekonomi. Detta synsätt är ingen blandning av nyliberalism och socialism, utan bygger på en övertygelse om att ekonomiska och sociala framsteg kan förenas och stärka varandra. Principerna för den sociala marknadsekonomi är att kombinera ekonomiska strävanden efter prisstabilitet, tillväxt och hög sysselsättning med immateriella strävanden efter personlig frihet, trygghet och social harmoni. En väl fungerande marknadsekonomi med stabil ekonomisk tillväxt och hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för en stark välfärd. Människans rätt till frihet och värdighet kan garanteras i marknadsekonomi på ett sätt som planekonomi och kollektivism misslyckas med. Marknaden kan också tillsammans med politiska och ekonomiska ramar fungera till stöd för socialt trygghet och säkerhet.

Marknadsekonomi och social trygghet utesluter därför inte varandra. Sociala frågor såsom skydd vid fattigdom, arbetslöshet, sjukdom eller ålderdom måste inte stå i konflikt med marknadsekonomiska principer. Den ekonomiska politiken har ingen slutpunkt. Sökandet efter ett ännu mer effektivt sätt att skapa resurser för materiellt välstånd och personlig frihet i en socialt balanserad ordning tillsammans med strävan att anpassa ekonomin efter ständigt förändrade förutsättningar pågår och kommer att fortsätta. Vi är övertygade om att marknaden och det fria samhället är den bästa garanten mot stagnation och för anpassning till ändrade förutsättningar, vilket innebär att människor och företag måste vara fria att pröva nya lösningar och nya metoder. Vårt sökande efter fungerande lösningar baseras alltid på ett bejakande av mänsklig frihet, social rättvisa och ekonomisk tillväxt, samt ett avståndstagande gentemot kollektivism och godtyckliga statliga interventioner.

En personalistisk människosyn

KSF ser på den eftergymnasiala utbildningen och forskningen ur ett personalistiskt perspektiv. Detta innebär att vi ser det vetenskapliga arbetet som bedrivs inom universitets- och högskoleväsendet som ett uttryck för människans naturliga kunskapsörst. Kunskapen är ett naturligt, positivt värde och den enskilda människans sökande efter kunskap blir därmed ett självändamål. Sökandet efter kunskap och ”sanningen” är en del av den mänskliga naturen och det civiliserade samhället, det är en mänsklig rättighet som måste värnas.

Utifrån denna grundsyn är det oerhört viktigt att utbildningsväsendet är uppbyggt på ett sådant sätt att det inte utestänger eller diskriminerar någon, vare sig på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning eller ekonomiska förutsättningar. Den högre utbildningen ska vara tillgänglig för alla som har ett intresse av, och förutsättningar för, studier på universitets- och högskolenivå. Utöver denna studieform skall grundskolor, gymnasieskolor, studieförbund, folkhögskolor, offentliga bibliotek samt andra kunskapsintensiva institutioner stötta, hjälpa och vägleda människorna i deras kunskapsökande.

Att landets grund- och gymnasieskolor håller en hög kvalitet är en viktig del i arbetet för att ge alla människor goda möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar samt för att fungera som en bra introduktion till studier på universitets- och högskolenivå. Av samma anledning är det viktigt att den högre utbildningen är kostnadsfri, att man har generösa och effektiva studiemedelsprogram samt att man ständigt arbetar aktivt för en större jämlikhet och bättre jämställdhet. Detta är utbildningspolitikens

uppgift – att ge människan möjligheter att utvecklas efter egna förutsättningar utan att vare sig ekonomiska hinder eller diskriminering motverkar detta.

2 Den högre utbildningens och forskningens roll i samhället

Sett ur ett kristdemokratiskt perspektiv har den högre utbildningen och forskningen tre funktioner i samhället: en personalistisk, en politisk och en samhällsekonomisk. Den personalistiska, som vi redan varit inne på, är att erbjuda människor som har ett akademiskt intresse möjligheten att söka kunskap. Vidare har universitets- och högskoleväsendet i uppgift att granska den offentliga makten och reflektera kring samhällsutvecklingen. Enligt den kristdemokratiska ofullkomlighetstanken leder insikten om människans ofullkomlighet till att vi bör eftersträva maktindelning i samhället, detta för att inte enskilda människor eller grupper av människor ska få alltför mycket makt. Utbildnings- och forskningsväsendet är en viktig del av denna maktindelning och kan därmed fungera som en beskyddare av demokratin och det fria samhället.

Utöver detta kan man förstås inte bortse från de samhällsekonomiska aspekterna på utbildning och forskning. Ackumulerandet av humankapital genom utbildning och akademisk förkovran bidrar positivt till den ekonomiska tillväxten och fyller därför en viktig roll i förvaltandet av vårt välfärdssamhälle.

Utbildning och forskning behöver inte nödvändigtvis ske enbart inom universitetsväsendet, utan kan även utföras inom den privata sektorn eller vid offentliga forsknings- och utvecklingsinstitut. Betonas bör dock att universiteten som obundna samhällsinstitutioner har en viktig funktion för att trygga såväl demokratin som den fortsatta välfärdsutvecklingen i ett modernt samhälle.

Den högre utbildningen och forskningen fyller med andra ord tre huvudsakliga syften i samhället:

- att erbjuda människor som har ett akademiskt intresse möjligheten att söka kunskap,
- att fungera som samhällets självkritiska spegel, det vill säga att studera och reflektera över samhället och människan, samt
- att verka för humankapitalackumulering i syfte att främja den ekonomiska tillväxten och förvaltandet av samhällets välfärd.

3 Den högre utbildningens och forskningens organisation

3.1 Självständiga universitet

Enligt KSF:s mening bör man inom detta område skilja på universitetens och högskolornas uppdrag och organisation. Grundläggande är att universiteten, i egenskap av granskande och kritiserande makt, skall betraktas som en del av samhällets maktfördelning, och deras verksamhet får därför inte störas av lojalitet gentemot staten. För att säkerställa ett sådant självständigt utbildnings- och grundforskningsväsende krävs ett system var det finns institutioner som är självständiga från såväl statsmakt som kommersiella intressen. Universiteten ska därför vara finansierade genom icke-styrda anslag från staten, och skall således själva besluta om hur man vill disponera de tilldelade medlen. Universitetens rätt till statlig finansiering och övriga oberoende gentemot staten skall vara reglerat i grundlagen.

Vidare skall universiteten ha ett brett akademiskt anslag och ha såväl forskning som utbildning inom ett flertal vetenskapsområden, detta för att främja nytänkande och ämnesöverskridande samtal. Av samma anledning bör ett universitet vara geografiskt samlat – alltså inte utspritt med olika fakulteter på olika orter. Rektorer och högskolestyrelser skall tillsättas av universitetets akademiker och studenter och inte på politisk väg som fallet är idag.

3.2 Flexibla högskolor

Till skillnad från universiteten bör högskolor och andra forskningsinstitut ha friare finansieringsformer. Forskning inom ett specifikt område skall kunna beställas av såväl stat som kommuner och företag, men dessa får då stå för finansieringen. Det enda krav som bör ställas är att det tydligt ska framgå för den utomstående vilka forskningsprojekt som är självständiga respektive målstyrda.

Vid högskolorna ska även så kallad konjunkturberoende utbildning kunna bedrivas. Exempelvis kan det vara så att ett större antal ingenjörer behöver utbildas för att fylla behoven inom en snabbt växande bransch, och då ska stat och näringsliv under en tid kunna gå samman och gemensamt finansiera sådana utbildningar. Den organisatoriska strukturen ska helt enkelt vara mer flexibel vid högskolor än vid universitet, vilket också ska kunna ta sig uttryck i högskolestyrelsernas sammansättning. Om exempelvis näringslivet finansierar stora delar av en teknisk högskola så är det naturligt att givande företag även får inflytande över detta instituts styrelse och verksamhet.

3.3 Frihet från politisk styrning

Genusvetenskapen är en relativ ny vetenskapsgren som studerar könen utifrån föreställningen att alla skillnader mellan män och kvinnor, som inte är rent kroppsliga, är sociala konstruktioner. Det blir problematiskt eftersom det vetenskapliga grundkriteriet är att forskningen ska vara förutsättningslös. Genusvetenskapen försöker bevisa en tes, snarare än att förutsättningslöst analysera undersökningsobjektet. Att denna tes dessutom är politiskt motiverad gör inte saken ännu mer problematisk. Vi har under historien sett otaliga exempel på att politisk betingad forskning är problematisk. Dessutom tenderar genusvetenskapen att visa slutenhet gentemot andra forskningsdiscipliner, särskilt de naturvetenskapliga. Vår bild av genusforskningen är att den i hög grad sysselsätter sig med att leta empiri i form att bekräfta sina teorier i stället för att ha som mål att bedriva förutsättningslös forskning.

Det finns goda skäl att ifrågasätta genusvetenskapen av idag. Därmed inte sagt att forskning om könen och deras beskaffenhet är oproblematiske; men den behöver ske på andra premisser än den gör idag. KSF vill se strypning av de riktade bidragen till de genusvetenskapliga institutionerna på ett liknade sätt som skett i Norge. Vi föreslår också att Nationella Sekretariatet för genusforskning, som närmast utvecklats till en tankesmedja för radikalfeminism än ett produktivt forskningsorgan, avvecklas.

KSF anser:

- att rikets universitet genom grundlagsskydd skall tillförsäkras icke-styrda offentliga anslag samt frihet från statlig inblandning, vilket även inbegriper det Nationella Sekretariatet för genusforskning och annan ideologiskt driven verksamhet,
- att universitetens styrelser och rektorer skall tillsättas av akademiker och studenter, samt

- att högskolor och forskningsinstitut bör finnas parallellt med universiteten i syfte att erbjuda stat, kommuner och privata företag möjlighet att finansiera de forskningsprojekt och utbildningar som de för tillfället anser vara värdefulla.

4 Studenternas ekonomiska situation

4.1 Studiemedel

Kristdemokratins företrädare slåss för att alla människor skall ha möjlighet att söka den väg i livet som passar dem, och på grund av detta bör ingen av privatekonomiska skäl utestängas från högre utbildning. Det offentligt finansierade studiemedlet är därför en nödvändighet, även om det bör vara mer flexibelt än vad fallet är idag. Med detta menas att staten bör garantera ett studiebidrag för alla studenter som bedriver studier vid universitet och högskolor, men att lånedelen av studiestödet bör konkurrensutsättas i syfte att erbjuda bättre villkor för de studerande.

Vidare bör också det antal terminer man har rätt till studiemedel bli mer flexibelt i framtiden. Exempelvis ska inte den som har en eller två terminer kvar på en längre utbildning tvingas leva utan studiemedel på grund av att han redan ”utnyttjat sina terminer”. Detta kan även påverka studenter negativt som på äldre dar väljer att omskola sig och sedan tidigare förbrukat sin rätt till studiemedel.

Det måste vara ett mål att så många som möjligt klarar av att betala tillbaka sina studieskulder. Studielån skall därför inte avskrivas vid en viss ålder, även om det bör finnas utrymme för att få lånet avskrivet om särskilda skäl föreligger. Ett bonussystem som möjliggör återbetalning av lånen i snabbare takt skulle gynna både stat och individ. Skuldräntorna bör behandlas som övriga låneräntor och därför vara avdragsgilla.

På detta område verkar KSF för:

- att studielånet skall höjas och studiebidraget minskas
- att ett studiemedellssystem med konkurrensutsatt lånedel införs,
- att ett bonussystem för snabb återbetalning av lån införs, samt
- att studielånens räntekostnader skall vara avdragsgilla.

4.2 Fribeloppet

Studentekonomin bör vara så bra att man inte tvingas jobba under terminstid för att klara sitt uppehälle, men självklart ska den student som vill arbeta kunna göra det på ledig tid utan att detta påverkar studiemedlet. Grundtanken bör vara att man som heltidsstudent studerar på heltid, men att varje enskild student själv får bedöma sin arbetskapacitet och ha full frihet att arbeta extra utöver studierna. Inte minst eftersom detta mycket väl kan innebära utvecklande och meriterande erfarenheter. Studiemedlet bör alltså vara ett generellt stöd till studenter och inte ett behovsprövat stöd som minskar med ökad inkomst. Detta eftersom behovsprövade stöd leder till skadliga margineffekter samt ökad ekonomisk osäkerhet med rädsla för återbetalningskrav. Dessa effekter i sin tur ökar incitamenten till ökat svartarbete bland studenter och innebär därmed ett reellt hot mot framtidens skattemoral samt de etiska värden som utgör grunden för vårt välfärdssamhälle.

Alliansregeringen har under de senaste åren drivit igenom reformer som avsevärt har förbättrat studenters ekonomiska situation, genom exempelvis höjt fribelopp, grundstöd, maxtaket för lånedelen i studiebidraget och även höjt tilläggsbidrag för studerande med barn.

KSF anser därför:

- att fribeloppet skall avskaffas helt.

4.3 TV-avgiften

Idag finansieras public service genom ett system med TV-avgifter. Systemet bygger på att alla hushåll som äger en TV skall betala den så kallade TV-licensen, en avgift som betalas av en majoritet av alla hushåll. Denna andel är dock betydligt lägre bland studenthushållen, vilket till stor del beror på att avgiften slår orättvist och att konstruktionen rentav uppmuntrar till licensskolk.

KSF sätter sig emot att en ensam student, med en inkomst som understiger socialbidragsnormen, ska betala samma avgift för public service som en välbärgad familj med sex personer i hushållet. Vidare blir konstruktionen än mer orimlig eftersom den student som väljer att fortsätta vara folkbokförd hos sina föräldrar helt slipper betala TV-licens. Således bidrar TV-avgiften till att höja tröskeln till att flytta till eget boende, ett steg i livet som sedan tidigare redan är fyllt av kostnader och omständigheter. Med tanke på att public service är något som anses tillhöra allmännyttan är det rimligt att alla betalar en lika stor avgift i procent av inkomst och inte genom en avgift per hushåll.

Den 1 januari 2007 gjordes en ändring i lagen om finansiering och tv i allmänhetens tjänst som innebar att definitionen av begreppet TV-mottagare blev teknikneutral. Detta gör att all utrustning som kan ta emot tv-sändningar, oavsett mottagningsätt, är avgiftspliktig. KSF anser att det är fullt orimligt att det i praktiken öppnas upp för att konsumenter tvingas att betala avgifter för tjänster man inte nyttjar. Det strider mot det fria utbytet av varor och tjänster på vår inre marknad. Med samma logik går det att argumentera för att placera Sveriges befolkning i fängelse eftersom vi alla har möjligheten av att begå grova brott.

KSF anser därför:

- att finansieringen av public service ska förändras så att kostnaden fördelas på individuell nivå istället för på hushållsnivå, samt
- att lagen om teknikneutralitet ersätts genom att licensbetalare förses med inloggningsavgifter för tillgång till internetbaserade sändningar från public service.

4.4 Bostäder

En viktig del av studenters ekonomiska och studiesociala situation är bostadsfrågan. Bostadsbristen är stor i många studentstäder, vilket leder till en utsatt situation för enskilda studenter med osäkra andrahandskontrakt och kortvariga bostadslösningar, något som får negativa konsekvenser för såväl studier som livskvalitet. Det krävs ett politiskt ansvarstagande för den rådande situationen, främst på lokal nivå genom att främja byggandet av studentbostäder samt andra billiga hyres- och bostadsrätter. Men även på riksplånet kräver studenternas bostadssituation en bostadspolitik som gör det ekonomiskt hållbart att bygga små och billiga bostäder.

Idag är många studenter beroende av bostadsbidrag, vilket ges till barnfamiljer samt till unga som ännu inte fyllt 29 år. Bidragets nivå beror på mottagarens inkomst och hyra. Problemet är att detta system skapar skadliga marginaleffekter, vilket i kombination med studenters svårigheter att beräkna framtida inkomster föranleder osäkerhet och rädsla för återbetalningskrav. Detta minskar i sin tur incitamenten för att arbeta, samtidigt som det lockar till svartjobb. Bostadsbidraget minskar dessutom incitamenten för kommuner och fastighetsbolag att bygga bostäder med låg hyra och snedvrider genom detta bostadsmarknaden.

KSF verkar för:

- att det genom lokala initiativ byggs fler studentbostäder samt billiga hyres- och bostadsrätter,
- att en nationell bostadspolitik som gör det ekonomiskt hållbart att bygga små och billiga bostäder förs, samt
- att möjligheten till bostadsbidrag för studenter utan barn avskaffas i samband med att det generella studiemedlet höjs.

4.5 Ansvar för familj och samhälle

Dagens system med föräldrapenning utgår ifrån att alla föräldrar befinner sig i arbetslivet, vilket, bland flera andra grupper, drabbar studenter och deras barn. Detta eftersom den ersättning som idag betalas ut under barnets första levnadsår, i enlighet med inkomstbortfallsprincipen, utgår från föräldrarnas tidigare arbetsinkomst. KSF menar att föräldrapenningen istället tydligare bör utgå ifrån barnens behov som inte med nödvändighet följer föräldrarnas inkomster.

Utöver detta leder den så kallade inkomstbortfallsprincipen till att åldern för barnafödande senareläggs. Detta kan för vissa leda till ofrivillig barnlöshet och för andra innebära en graviditet med ökade hälsorisker. Eftersom människor är olika så är det naturligt att vi väljer olika tidpunkter i livet för att bilda familj. Men det är ett allvarligt problem när det är det statliga transfereringssystemet som avgör den ålder vid vilken människor väljer att få barn. I ett välfärdssamhälle, som de facto förutsätter att en stor del av befolkningen är högutbildad, är det nödvändigt att det finns en ekonomisk trygghet även för den som vill bli förälder redan under sin studietid. För att den högre utbildningen ska vara tillgänglig för alla är det även nödvändigt att det går att kombinera familjeliv med studier.

Det är problematiskt idag att många studenter ställs inför valet att antingen fortsätta sina studier på sin utbildning eller att hoppa av sin utbildning med risk att inte kunna återuppta sina studier i framtiden. Detta leder till att studenter tvingas senarelägga och bortprioritera familjelivet, som för många är livets höjdpunkt och mest glädjefulla period. Studenter tvingas välja bort barn av rädsla för att dem inte ska få ihop det vad gäller tid, privatekonomi och framtida karriärplanering. Som kristdemokrater anser vi att människans behov alltid ska gå före utformningen av systemet. Systemet är till för människan och inte tvärtom. Detta leder oss till slutsatsen att systemen skall vara flexibla. För att motverka att studenter uppfattar studier och familjeliv som varandras motsatser anser KSF att det ska vara möjligt för studenter med barn att få anstånd med sina studier och bli garanterade sin utbildningsplats efter avslutad föräldraledighet.

Det är också viktigt att studenter som önskar göra Grundläggande Militär Utbildning (GMU) inte riskerar att förlora sin utbildningsplats. Fler behöver söka till GMU och fortsätta sitt engagemang även inom Försvarsmakten. Som kristdemokrater vill vi uppmuntra den som är beredd att ta ansvar för rikets försvar. Universitet och högskolor ska stötta upp och inte agera käpp i hjulet för detta. Omställningen från ett värnpliktsförsvar till ett frivilligförsvar har medfört att situationen för studenter som söker sig till militärtjänstgöring har försämrats. Under tiden med värnplikt hade studenter som antagits till en universitetsutbildning möjlighet att begära anstånd med studierna för fullgörande av sin samhällliga plikt. När värnpliktsutbildningen var genomförd var personen i fråga garanterad sin civila utbildningsplats. I och med frivilligförsvaret har dock rätten att begära anstånd för militärtjänstgöring försvunnit.

KSF verkar för:

- att studiemedelssystemet blir generösare för studenter med barn,
- att anstånd med studier skall ges till studenter med barn, samt studenter som genomgår Grundläggande Militär Utbildning,
- att grundersättningen i föräldrapenningen höjs, samt
- att finansiering av doktorandplatser ska ske genom lön och inte genom utbildningsbidrag.

5 Kvalitet inom den högre utbildningen

En god kvalitet inom den högre utbildningen är en grundläggande förutsättning för att våra universitet och högskolor ska kunna uppfylla sin roll i samhället samt bidra till dess gemensamma bästa. Det grundläggande kvalitetskriteriet är förstås att utbildningen lyckas förmedla kunskap till studenterna, och ”kunskap” används då som ett brett begrepp som innefattar såväl praktiska som teoretiska färdigheter samt faktakunskaper och handlingsklokhet.

Det är i första hand de enskilda universiteten och högskolorna som ansvarar för respektive lärosätes kontinuerliga kvalitetskontroll och detta bör ske genom samarbeten mellan samtliga aktörer vid varje akademi. Kvalitetsarbetet ligger således till stor del utanför det politiska kompetensområdet, även om det förstås finns förutsättningar för politiken att lägga ramar som möjliggör att en god kvalitet kan upprätthållas. Till detta hör exempelvis att främja en god konkurrens mellan rikets lärosäten, främst genom att stärka enskilda människors möjligheter att göra välinformerade och rationella val av utbildningar utifrån uppställda kvalitetskriterier. Det ska med andra ord finnas lättillgänglig statistik som rör bland annat: andel disputerade lärare, andel lärare med pedagogisk utbildning, historisk anställningsbarhet bland studenter och mängden lärarledd tid i utbildningen. Det kan även vara aktuellt att ge någon institution i uppgift att regelbundet upprätta rankinglistor över landets universitet och högskolor utifrån kriterier av den typ som anges ovan.

Vidare kan man även kvalitetssäkra den högre utbildningen genom att förändra resurstilldelningssystemet så att lärosätena inte tilldelas medel efter antalet godkända studenter utan utifrån andra kriterier. Detta eftersom det nuvarande systemet uppmuntrar universitet och högskolor att godkänna studenter som egentligen inte uppnått de uppställda målen i syfte att erhålla större anslag.

Avslutningsvis bör det klargöras att KSF ser satsningar på kvalitet som långt viktigare än satsningar på kvantitet. På senare tid har den svenska högre utbildningen genomgått en kraftig expansion, vilket lett till att många fler studenter än tidigare antagits till landets lärosäten. Därtill uppgraderade den tidigare

socialdemokratiska regeringen felaktigt ett antal läroverk från högskole- till universitetsstatus. Ingenting av detta är att betrakta som positivt eftersom förändringarna utan tvivel lett till en ”utsmetning” av redan knappa resurser och därmed till bristfällig kvalitet.

KSF verkar för:

- att det grundas ett politiskt oberoende institut med uppgiften att utifrån kvalitetskriterier utvärdera den högre utbildningen i Sverige och på ett lättillgängligt sätt presentera resultaten för allmänheten,
- att minska den andel av det statliga stödet som fördelas efter antal godkända studenter vid varje akademiskt lärosäte,
- att en viss del av det statliga stödet delas ut efter uppställda kvalitetskriterier i konkurrens mellan lärosätena, samt
- att stoppa utbyggnaden av antalet högskoleplatser och istället satsa mer resurser på förstärkt kvalitet.

6 Avslutning

KSF fokuserar, av naturliga skäl, framförallt på de frågor som rör den högre utbildningen. Denna skrivelse syftar till att lyfta fram de delar av detta politikområde som ur ett kristdemokratiskt perspektiv kan anses vara allra viktigast. Fokus har här därför legat på att redogöra för vad som bör vara den högre utbildningens syfte, men även på hur man kan underlätta studenternas ekonomiska situation och därmed skapa bättre förutsättningar för människor att utvecklas. Den högre utbildningen och forskningen har tre roller i samhället: att hjälpa människor söka kunskap, att granska statsmakten samt att främja ekonomisk tillväxt och utveckling. Den högre utbildningen bör vara uppdelad i två olika typer av institutioner: universitet och högskolor, som skiljer sig åt sett till uppdrag, finansiering och organisation.

Studenternas ekonomiska situation kan förbättras genom ett flertal åtgärder. För det första bör studielånet höjas. För det andra bör det så kallade fribeloppet slopas helt så att studenter ges möjlighet att arbeta fritt utöver studierna utan att deras rätt till studiemedel påverkas. Därutöver bör stat och kommuner satsa mer på att främja byggandet av studentbostäder samt billiga hyres- och bostadsrätter. Även det nuvarande systemet med TV-avgifter behöver omstruktureras.

Avslutningsvis kan konstateras att det finns mycket att arbeta med inom det utbildningspolitiska området. Mycket kan göras för att förbättra studenternas levnadssituation samt stärka den högre utbildningens och forskningens roll i Sverige. Allt detta vill KSF uppmärksamma genom detta högskolepolitiska handlingsprogram. Den som inte nöjer sig med vad som står ännu mer om kristdemokratins syn på den högre utbildningen, hänvisas till www.kdstudent.se, där vidare information samt kontaktuppgifter till förbundet

Kristdemokratiska Studentförbundet

Box 2373, 103 18 Stockholm

info@kdstudent.se